

Bioboertocht

Al fietsend langs de bioboer in
Vorseelaar, Grobbendonk, Herentals en Lille

EEN KENNISMAKING MET DE BIOLANDBOUW

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling
Europa investeert
in zijn platteland

LEADER
provincie Antwerpen

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

VORSELAAR

GROBBENDONK

Welkom in Vorselaar en omstreken,

Leuk dat je deze gids in de hand hebt. In deze gids stellen we de biolandbouw in onze streek in de spotlights. De fietstocht van bijna 60km, opgedeeld in een lus van pakweg 25 kilometer en eentje van een dikke 30km, brengt je langs een drietal biolandbouwbedrijven. Ben je een echte sportieveling dan kan je de fietstocht in één keer uittrappen. Wil je echter onderweg ruim verpozen met een trappist of een hapje, dan kom je beter nog eens terug voor het 2de deel. Aan jouw de keuze!

De fietsgids is een initiatief van de gemeente Vorselaar in samenwerking met Grobbendonk en met de financiële steun van Leader, een Europees landbouwfonds. Spring ook zeker eens binnen in één van de Vorselaarse horecazaken of in het gemeentehuis. Daar kan je ook gratis onze wandelgids en fietsgids vinden. In de wandelgids staan 10 mooie wandelingen, waaronder de bekroonde monumentenwandeling en de Lovenhoekwandeling. Deze laatste is in 2017 uitgeroepen tot wandeling van het jaar. In de fietsgids vind je dan weer een zestal mooie fietstochten, waaronder de klassieker "de kappellekesroute". Deze fietstocht brengt je langs meer dan tien kappelletjes in Vorselaar. Geniet ervan en schol!

VVV Toerisme Vorselaar vzw
www.toerismevorselaar.be

> Picknick

> Horeca

> Afstand

> Erfgoedbord

> Fietsknooppunt

Biologische landbouw in de kijker

P. 4

De schapenstal

P. 7

Joris Willems Poederlee

P. 8

Ode aan Mie Broos

P. 9

De Kijfelaar Noorderwijk

P. 10

'T Meulenhuis Bouwel

P. 12

Den Troon

P. 13

De kapel van 't Heiken

Bioboertocht

Vertrek: Schapenstal Dijkbaan Vorselaar

Lus 1 - 25km

18 01 16 28 35 37 14 18

We zijn vertrokken ... De schapenstal bevindt zich ergens tussen punt 18 en 1 op de Dijkbaan in Vorselaar. Parkeren kan je er naast de weg. Wil je straks in één trek de hele tocht doen, dan ga je bij de kapel van 't Heiken bij punt 18 ineens door naar 19. Op het einde van de 2de lus kan je dan terugkomen van punt 18 naar de schapenstal. De schapenstal en bij uitbreiding het hele natuurgebied 'Schupleer' wordt door Natuurpunt Nete & Aa onderhouden. Natuurpunt kon ergens begin deze eeuw het eiken gebinte van een 18de eeuwse schapenstal aankopen in Retie. Vandaag is de schapenstal een natuur.huis in natuurgebied het Schupleer. Begin 2010 is een enthousiaste ploeg vrijwilligers begonnen met de heropbouw van de stal, in de prachtige omgeving van het natuurgebied. Na vele werkdagen werd de stal feestelijk geopend op 25 september 2011. Met de heropbouw van de stal redt Natuurpunt een zeldzaam stuk Kempens erfgoed van de ondergang én geeft het een nieuwe functie. Respect voor de authentieke bouwstijl wordt gekoppeld aan een actief gebruik van de stal. De combinatie van duurzame bouwtechnieken uit het verleden (gebruik van hernieuwbare materialen zoals leem, inheems hout en riet), met moderne elementen (een compost-toilet met groendak, hoge toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers) geven de stal ook een voorbeeldfunctie.

Een gedeelte van de stal wordt gebruikt als schaapskooi voor de kudde Kempense Heideschape die het natuurgebied begraast.

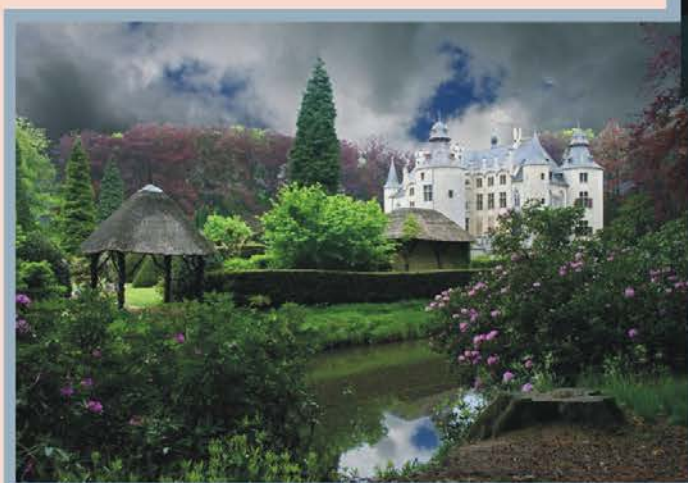
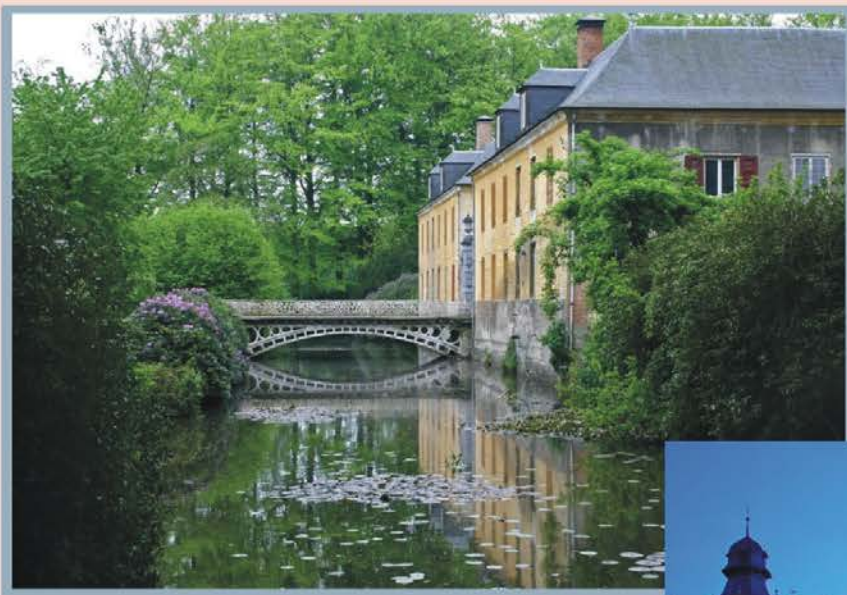
De schapenstal staat ter beschikking van verenigingen, scholen en particulieren voor de organisatie van diverse activiteiten op vlak van wandelingen, natuur- en milieu-educatie, recreatie, toerisme, gemeenschapsvorming....

Vanaf begin mei tot eind september is de schapenstal op het Schupleer elke zondagnamiddag vanaf 13.30 tot 17 uur open voor het publiek. Vrijwilligers van Natuurpunt en VVV Vorselaar verzorgen er de permanentie. Bezoekers kunnen in de stal terecht voor toeristische info over Vorselaar en omgeving, en uiteraard ook over onze natuurgebieden. Er is tevens een kleine tentoonstelling ivm de ijzerertsontginning in de Aavallei die eindigde in 1914. Vanaf 2014 zorgen we iedere zondag voor Gageleer en fruitsap (appelsap van onze eigen boomgaard) die in de stal of buiten in de boomgaard kunnen geconsumeerd worden. De schapenstal kan zo een trefpunt worden voor alle Natuurpunters, fietsers, wandelaars en toeristen die er passeren.

18 01 16 28 35 37 14 18

Via de Dijkbaan en de Lepelstraat komen we in het centrum van Vorselaar aan. Vorselaar wordt wel eens het K-dorp genoemd en in het centrum wordt onmiddellijk duidelijk waarom. Op de erfgoedborden **1 2 3 4** kom je meer te weten over het statige Klooster op de Markt. Ook de Kaak is een bijzonder monument in Vorselaar. Een eindje verder vind je dan nog Kerk en pastorie. Maar de K is natuurlijk de K van het Kasteel van Vorselaar. Als je achter de kerk de dreef induikt, zal je langs een statige dreef tot aan het kasteel geleid worden. Deze statige waterburcht **5** is al jaren een unieke trekpleister voor de ruime regio. Vele adellijke families vonden er doorheen de eeuwen hun verblijfplaats. Wijlen Raymond de Borrekens, tevens oud-burgemeester van Vorselaar, leek de laatste bewoner van het kasteel te worden. Maar sinds enkele jaren is het kasteel in privéhanden. Zij onderhouden nu het kasteel en namen al heel wat initiatieven om de waterburcht, waarvan al wel eens verteld wordt dat ze de mooiste van het land is, haar grandeur te behouden.

18 01 16 28 35 37 14 18

Als we de dreef helemaal door zijn belanden we op het landbouwgehucht het Vispluk. Hier zijn nog meerdere landbouwers actief, vooral in de melkveeteelt. Via Berkelheide verlaten we Vorselaar en komen we Poederlee binnen. Ter hoogte van knooppunt 28 passeren we nog even over Vorselaarse bodem. En als je goed luistert hoor je misschien nog de gitaar van Luka Bloom of een andere folkartiest nazinderen. Want op deze plaats vindt het jaarlijkse Na Fir Bolg festival plaats. Een weekend vol drank en muziek en meer dan 10000 bezoekers. Via Sassenhout en Zielestraat komen we dan op Groesaard terecht. Op Groesaard heeft bioboer Joris Willems zijn boerderij.

Je kan bij boer Joris terecht in zijn shop of bij bevoorbeeld de melkautomaat. Maar het meest bekend is de bioboerderij door zijn bijdrage aan de productie van het Gageleerbier. Gageleer is sinds 2003 een gecertificeerd biobier. Eind 1996 werd er voor het eerst 1000 liter Gageleer gebrouwen. 20 jaar later is dat meer dan 150000 liter. Gageleer is een origineel donkerblond bier met een eigenzinnig karakter. De bijzondere geur en smaak komen van de gagel die in het brouwproces wordt gebruikt. Gagel was in de vroege middeleeuwen, voor de hop zijn intrede had gedaan, de voornaamste smaakmaker van bier in Noordwest Europa. Gagel groeit nog in moerassige gebieden zoals in de Liereman in Oud-Turnhout. Het is vooral de biogerst die boer Joris levert aan de producenten van Gageleer, meer dan 50 ton per jaar en dat al sinds 2012.

Doorheen het valleigebied van de Nete rijden we even over Herentalse bodem terug richting Vorselaar. We passeren nog even het recreatiedomein het 'Netepark' en sportcentrum 'Blos'. En dan duiken we de bossen in van de uitlopers van de Kempense Heuvelrug op het Heiken in Vorselaar.

We passeren ook nog even langs camping 'De zeven geitjes', een camping die de laatste jaren ook op een ecologische manier werkt, door bv. eigen elektriciteitsproductie en biologische waterzuivering.

Net achter de bocht vinden we dan de woonplaats van de bekende Vorselaarse volksgenezers Mie Broos. Zij leefde van 1839 tot 1927 hier op het Heiken.

18 01 16 28 35 37 14 18

Veel mensen kwamen hier vorige eeuw Mie broos opzoeken. Van heinde en verre kwamen ze voor haar zalven naar het Heiken. Deze kruidenvrouw genas mensen met huidproblemen. De kempen was een hardvochtige streek met veel arme mensen en veel kwalen. Mie Broos hielp hen met haar zelfgemaakte zalven, soms verpakt in een mosselschelp. Ze was een zeer gelovige vrouw, die in de leer was geweest bij apothekers. Ze vroeg zeer weinig geld voor haar hulp, soms alleen enkele gebeden in het Kapelleke op den hoek of een offergave aan de kerk. Ze werd ooit beschuldigd van hekserij, maar gelukkig vrijgesproken met hulp van een dokter. Ondanks een wankele gezondheid werd ze 88 jaar. Het Heiken wordt aanzien als de tuin van Mie Broos.

Ter ere van deze bekende inwonster staat er aan de kerk van Vorselaar een gedenkplaat, ongeveer op de plaats waar ze vermoedelijk begraven ligt.

18 01 16 28 35 37 14 18

Lus 2 - 31km

18 19 11 12 60 43 44 45

46 22 53 52 47 09 10 08 19 18

Voor het tweede luik van onze tocht trekken we zuidwaarts richting Herentals. Langs het militair domein is het heerlijk fietsen. Als je de koekjes ruikt naderen we het kanaal. Tussen 11 en 12 fietsen we een kleine twee kilometer langs het Albertkanaal. We rijden door de woonwijk 'De Molekens' en komen uiteindelijk op een mooie fietsweg. Het is een oude spoorwegbedding die je recht tot in Aarschot brengt als je wil. Maar dat willen we nu niet. Op punt 43 gaan we immers even naar links (en direct terug rechts naar Schravenhage) ipv naar rechts. Straks pikken we wel terug in bij punt 43, maar eerst zoeken we boer Bavo even op. Op Schravenhage 4 heeft hij immers zijn boerderij 'De Kijfelaar'. Bioboerderij De Kijfelaar is een plek waar (h)eerlijk voedsel geproduceerd wordt. We werken er volledig volgens de principes van de bio-landbouw. Dat wil zeggen dat we geen chemische middelen gebruiken om planten en dieren te forceren, maar dat we vertrekken vanuit de zorg voor de bodem, planten en dieren. We hebben zowel dieren als akkergewassen en groenten. Op die manier kunnen we op de boerderij heel wat kringlopen sluiten. En het zorgt ook voor een ruim aanbod van producten voor wie van lekker eten houdt. Want alles wat we produceren, trachten we via de korte keten bij de consument te brengen. Daarom hebben we een hoevewinkelje en leveren we op heel wat plaatsen wekelijks een bestelling. De hoevewinkel is elke vrijdag (14-18u) en zaterdag (9-12u) open. Daarnaast is er nog de webwinkel met afhaalpunten (op donderdag regio Antwerpen, op vrijdag regio Heist en Herentals en op de boerderij zelf tijdens de winkeluren.

18 19 11 12 60 43 44 45 46 22 53 52 47 09 10 08 19 18

We rijden nu terug naar punt 43 om onze tocht verder te zetten. Hopelijk heb je boer Bavo zijn winkel niet helemaal leeg gekocht en verloopt de fietstocht nog wat makkelijk! We fietsen nu door een fraai landbouwlandschap op de grens Herentals en Herenthout. Twee keer goed opletten bij het oversteken van een paar toch wel drukke wegen. Even later zijn we aan punt 46 bij het station van Bouwel en zijn we dus

inderdaad stiekem Grobbendonk binnengeslopen. Als we de drukke Herenthoutse Steenweg oversteken, komen we terecht in de Molenstraat. De naam van de straat verkapt al een beetje dat onze volgende bioboerderij "t Meulenhuis" niet ver weg meer is.

De Molenstraat verwijst naar de windmolen die we daar terug vinden. De houten windmolen werd opgericht in 1789 door Baptist Van Looy. De oude molen overleefde het oorlogsgeweld van de Eerste Wereldoorlog niet. De opvolger van die molen, de huidige windmolen, werd in 1925 overgebracht vanuit Voortkapel. De molen bleef in werking tot 1940 en werd in 1973 gerestaureerd. Al sinds 1943 is de windmolen geklasseerd als monument.

Op Molenstraat 36 vinden we het biologische tuinbouwbedrijf 't Meulenhuis. Ook hier kan je terecht in de hoefwinkel voor heel wat lekkers. Wil je ineens een voorraad inslaan? Dan moet je deze fietstocht tijdens hun openingsuren doen. De winkel is geopend op maandag (9-12u), woensdag (9-12u & 13.30u-17u), vrijdag (13.30u-17.30u) en zaterdag (9-12.30u).

18 19 11 12 60 43 44 45 46 22 53 52 47 09 10 08 19 18

Geert en Nancy namen in 2004 een melkveebedrijf over hier in de Molenstraat. Toen al speelden ze met het idee om over te schakelen van koeien naar groenten. Ze begonnen met asperges en stap voor stap kwamen er meer groenten bij. Nu staan er in de loop van het jaar meer dan 50 verschillende soorten op het veld.

Alle groenten worden hier biologisch geteeld. In 2008 werd hier ook het Biogarantielabel voor

gehaald. Om dit label te behouden komt er minstens 2 keer per jaar een controleur langs, één keer aangekondigd en één keer onaangekondigd.

Nancy en Geert verkopen hun groenten via groentepakketten, de groothandel en via hun hoevewinkel.

Vergeeten groenten

Geert en Nancy hebben op hun veld ook heel wat 'vergeeten' groenten staan, zoals warmoes, pastinaak en rammenas. Dat deze oude groenten nu zo populair zijn, heeft volgens Geert verschillende oorzaken: "Bijvoorbeeld de vele, populaire kookprogramma's waarin deze vergeeten groenten gebruikt worden. Mensen willen de gerechten vaak thuis proberen, maar ze vergeten wel eens dat deze groenten vaak zeer seizoensgebonden zijn. Zo gebeurt het dat mensen in het midden van de zomer vragen naar pastinaak terwijl dat een wintergroente is.

Maar waarom verdwenen deze groenten destijds van de Kempense velden? "Een eerste reden is dat die groenten vaak niet geschikt zijn voor transport. Postelein is beperkt houdbaar en dus moeilijk te verdelen over de verschillende knooppunten. Daarnaast zijn veel van deze groenten zeer arbeidsintensief om klaar te maken. Een goed voorbeeld daarvan zijn schorseneren. Daarom schakelde men over naar 'gemakkelijkere' groenten. En dan had je nog de alomtegenwoordige aardappel, die gaandeweg andere groenten zoals pastinaak verving. Zo verdween die groente stilaan uit de kookboeken.

Copyright: Lekker Kempens, Davidsfonds Uitgeverij (Kempens Kookt!)

18 19 11 12 60 43 44 45 46 22 53 52 47 09 10 08 19 18

Op naar punt 22 en 53. Onderweg weer even oppassen als je de N13 oversteekt. Dat is een erg drukke weg. Even later fietsen we langs de E313 voor een kilometertje ofzo. Als we kunnen, (punt 52) steken we over en pakken we ineens het Albertkanaal er ook even bij. Naast het kanaal is het altijd wat aangenamer fietsen, als de wind wat meezit tenminste.

Op punt 10 kunnen we dan weer vrolijk langs de Nete meefietsen. Eens we in het centrum van Grobbendonk aankomen, steken we het rond punt over, even later de Nete nog eens over en dan rijden we langs de militaire basis. Als je nog wat tijd over hebt, kan je misschien nog links even halt houden aan de kinderboerderij 'Het Karrewiel'. Vooral de kleinsten onder ons kunnen zich hier nog kostelijk amuseren.

Even verderop rechts is de oude ruïne van Den Troon ook je aandacht even waard. Als een oase, midden in het militair domein, ligt daar de ruïne van de voormalige priorij Onze-Lieve-Vrouw-Ten-Troon. Het klooster werd gesticht op het Hof van Grobbendonk op 26 december 1414 door ridder Arnold Van Crayenhem op de plaats die toen nog Hulsdonk heette, langs de oude weg van Grobbendonk naar Herentals.

18 19 11 12 60 43 44 45 46 22 53 52 47 09 10 08 19 18

Het klooster van 'Den Troon' was van de Windesheimerorde. De stichting nam een hoogstaande geestelijke en ambachtelijke vlucht. Vooral de boekverluchting werd er ijverig bedreven. Na de bloeitijd kwam de depressie, die vooral de geestelijke waarden aantastte: de troonpaters trokken naar Nederland en naar Duitsland om er het protestantisme te prediken. Toen deze periode voorbij was en het geestelijke leven op 'Den Troon' weer een hoog peil bereikte, kwam de materiële ondergang.

In 1572 werd de abdij een eerste keer door de geuzen bezocht en geplunderd. In 1579 werd de priorij totaal verwoest zoals bijna elke gebouw in Grobbendonk. Sindsdien volgde de afbraak stelselmatig. Een brand in 1898 maakte van 'Den Troon' de ruïne die er nu is. De oostvleugel en de zuidelijke afsluitmuur van de kloosterkerk zijn sinds 1978 als monument beschermd. Ook de omgeving van de priorij is beschermd als dorpsgezicht.

Hopla, en nu naar punt 18, de laatste stop van onze fietstocht. De kapel van 't Heiken. Als we voor het laatst de Nete nog een keertje oversteken, rijden we terug Vorselaar binnen. Hier zijn we daarstraks inderdaad ook al gepasseerd toen we met deze lus gestart zijn.

18 19 11 12 60 43 44 45 46 22 53 52 47 09 10 08 19 18

Adrie de Kok

De kapel van het Heiken dankt haar ontstaan aan de devotie van een boerengezin dat zich in het midden van de 19de eeuw in deze toen zeer eenzame uithoek van Vorselaar vestigde **10**. In de kroostrijke boerengezinnen van rond de eeuwwisseling was het een ongeschreven wet dat één van de zonen de vader opvolgde. Maar omdat dat in het gezin van Petrus Franciscus Van Thielen dreigde fout te lopen, beloofde de inwonende broer van het gezin, Carolus, een kapel te bouwen op het Heiken als er in het gezin van zijn broer een zoon zou geboren worden. Op 22 juli 1905 was het zover. Petrus (Peer) Van Thielen zag het levenslicht. En de belofte werd onverwijld in daden omgezet.

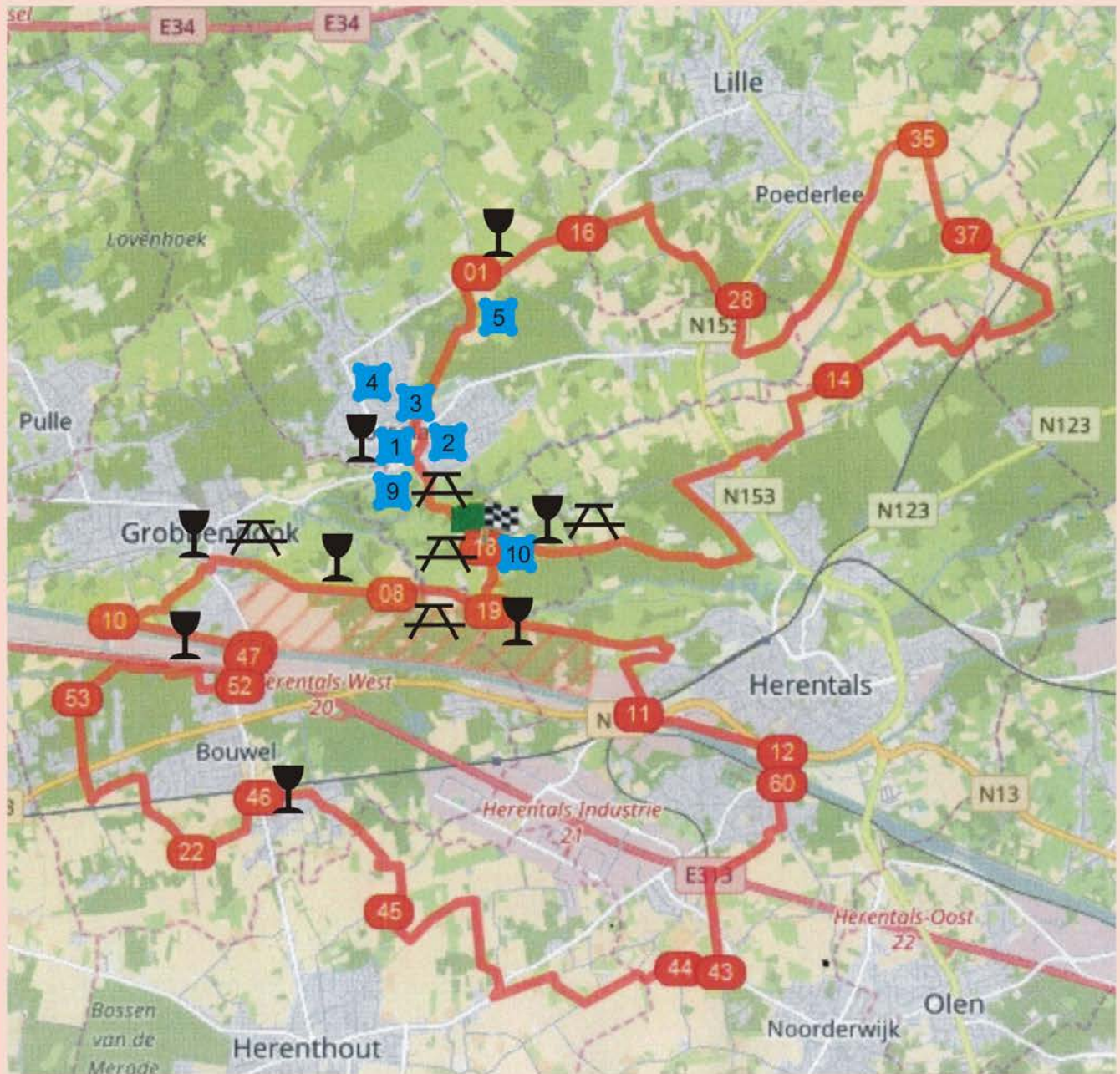

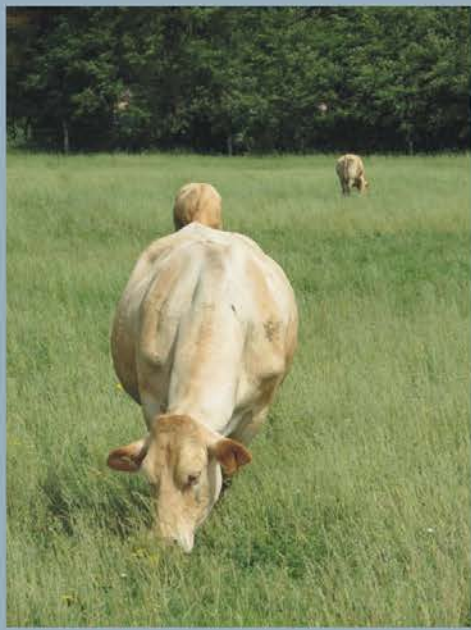
Bij deze zit onze tour er helemaal op. We hopen dat je ervan genoten hebt. Als je nu nog even richting punt 1 rijdt, dan passeren we terug aan de schapenstal op de Dijkbaan.

In deze reeks fiets- en wandelgidsen zijn ook de 'Vorselaarse wandelgids - 10 verrassend groene wandelingen' en 'Fietsgids Vorselaar - 6 verrassend groene fietstochten' gratis verkrijgbaar. Je vindt ze terug in de meeste Vorselaarse horecaken en het gemeentehuis.

- 18
- 19
- 11
- 12
- 60
- 43
- 44
- 45
- 46
- 22
- 53
- 52
- 47
- 09
- 10
- 08
- 19
- 18

Foto's: Adrie De Kok, Chris Huysmans, De Kijfelaar, 't Meulenhuis, Natuurpunt, Joris Willems en anderen